

Ik ging naar een theater vol manische, huilende robots om me mens te voelen

Tim Fraanje

nov. 30 2017, 2:49pm

Door een avond vol robotliefde en virtuele seks leerde ik echte mensen weer waarderen.

Alle foto's door: Julian Maiwald

Deel

Tweet

Niets menselijks is mij vreemd: verveling, chagrijn, uitstelgedrag, angsten en katers zijn dingen waar ik van tijd tot tijd last van heb. Deze dingen zorgen ervoor dat ik het menszijn soms even helemaal zat word, en daarom maar wat jaloers (ook weer zoiets) ben op robots, met hun ijzeren humeur en grenzeloze productiviteit. Gelukkig is er een geweldige oplossing voor dit sentiment: postapocalyptische scifi.

ADVERTENTIE

En er wordt in Nederland ook gewoon scifi gemaakt. En daarom ga ik vanavond naar de voorstelling [Noir](#) van theatergroep Nineties. *Noir* speelt niet in de nineties, maar in een nachtclub in de nabije toekomst. Robots en algoritmes hebben de wereld grotendeels overgenomen en dit soort analoge toevluchtsoorden zijn bittere noodzaak: alleen hier kunnen mensen zich nog een beetje mens voelen. Ik vraag me af of die toekomst niet eigenlijk al lang begonnen is: de laatste keer dat ik buiten een nachtclub gezellig met mensen samen was zonder tussenkomst van chatprogramma's en zonder digitale afleiding moet ergens in het pre-smartphonetijdperk zijn geweest (afgezien van die keer dat ik [een dagje](#) ging hangen met stralingsvluchtelingen). Zo'n avondje theater zou wel eens nog meer nodig kunnen zijn dan ik dacht.

Omdat de analoge setting en ook de doemscenario's die ik voorgeschoteld krijg waarschijnlijk nogal een schok gaan zijn, ga ik de middag voor de show al even langs op locatie. Regisseur Anne Maike Mertens zal me een beetje voorbereiden op de "behoorlijke dystopie" die me te wachten staat. Op weg naar waar het toneelstuk plaats gaat vinden, een desolaat ex-verzekeringsgebouw ergens diep in Amsterdam-Zuid, valt mijn telefoon uit en blijk ik nog steeds ouderwets de weg kwijt te kunnen raken als ik geen routeplanner heb.

"Ik kan niet wachten tot die navigatie op een printplaatje in mijn hoofd zit," zeg ik even later tegen Anne Maike. Zij denkt daar toch een beetje anders over: "De romantiek van het verdwalen is fantastisch, en dat je aan iemand hebt moeten vragen naar de weg, dan heb je in ieder geval gepraat, en heb je iemand aangesproken. Dat traint wel al je menselijke vaardigheden. Ik vind het wel fijn dat je dat verlengstuk van jezelf nu nog weg kan leggen." Ze wijst naar mijn telefoon. Dat is ook de grote vraag achter de voorstelling: "Hoe maken we nog verbinding met elkaar en in hoeverre is de technologie zo diep in ons leven geslopen, dat we daar niet meer zonder kunnen. Wat blijft er nog van een mens over, wanneer de hele technologisering, robotisering, zo hard gaat als-ie nu gaat?" Het theatercollectief vond niet per se een antwoord, maar ze speculeerden een dikke anderhalf uur aan theater bij elkaar.

ADVERTENTIE

Klinkt leuk, maar dat was het lang niet altijd. "De eerste paar weken waren zo donker. Er gebeuren natuurlijk ook goede dingen op dat moment, maar bij eigenlijk alles dat je te ver doordenkt, stuit je op een gegeven moment op een angstmuur. Nee toch? Daar gaan we niet heen toch? Er zitten ook wel hoopvolle dingen in het theaterstuk, maar er was niemand die een scène had gemaakt, waarin de toekomst lekker roze was en leuk, en er vrede op aarde kwam." In plaats van dat deze ontmoeting me geruststelt, word ik alleen nog maar zenuwachtiger voor vanavond: wat gaan deze neerslachtige apocalyptici me voorschotelen? Achterin het betonnen gebouw repeteert het collectief en hoor ik onheilspellende muziek aanzwellen.

Ik vraag me af het niet beter voor mijn gemoedsrust is om naar een theaterstuk met [robotacteurs](#) te gaan. Maar volgens Anne Maike kunnen robotacteurs menselijke acteurs nooit helemaal vervangen. “Ik denk dat de adem van de mens voorlopig nog niet vervangbaar is. Maar ik denk wel dat het er steeds meer aan zit te komen, dat we nergens meer naartoe hoeven te gaan om je te laten raken, vermaken of prikkelen. Mijn grootste doemscenario zou zijn dat het exotisch wordt voor mensen om écht analoog bij elkaar te komen, dat je een vuurtje maakt op een grijze kutplek als deze.” Ik weet ook niet precies wat Anne Maike bedoelt met “de adem van de mens”. Het klinkt abstract en tegelijk zou ik lang niet iedereen adem per se willen ruiken.

Ik zit die avond met een onbehagelijk gevoel in de zaal. Het eerste waar ik achter kom, is dat hoewel robots niet alle theateracteurs kunnen vervangen, theateracteurs vooralsnog wel prima voor robots kunnen doorgaan. De loop van de toekomst moet gaan uitwijzen of een mens die robot speelt later als subversief zal worden opgevat, of juist als een clowneske nabootsing van een achtergestelde bevolkingsgroep, maar voor nu is het erg vermakelijk. Robot Ellen, met haar prettige autotune-stem, is de gastvrouw van een show die veel weg heeft van variété-theater, met exotische, live cocktailmuziek. Het is tot nu toe nog helemaal niet per se eng, of verontrustend.

ADVERTENTIE

Daarna komen er allerlei personages, emoties en scifi-dilemma's voorbij: nutteloos geworden mensen, robotliefde en virtuele seks. Het zijn geen toekomstbeelden waar ik nog nooit over na had gedacht, of een film over had gekeken. Maar op het toneel, in deze setting werkt het toch anders. Er zijn geen special effects, geen futuristische kostuums en geen imponerende decors: er is heel weinig science in deze science-fiction. Het gaat vooral om de acteurs, die janken met uitgelopen mascara, manisch zijn of zich leeg voelen. Ondanks alle techniek die er buiten de nachtclub van *Noir* is, zijn deze toekomstmensen emotioneel geen reet opgeschoten. Ik word er depressief van maar het is natuurlijk ook erg grappig, al dat geploeter.

Na de show, die na een uitgelaten applaus overigens naadloos overgaat in een borrel, snap ik eindelijk wat Anne Maike bedoelde met het belang van menselijke adem. Het geeft een goed gevoel dat je weet dat zij en haar acteurs hun pijn en hun tijd, hun liefde en hun levensenergie live in een theaterstuk steken om mij een avond lang van

intelligent en ontroerend entertainment te voorzien. Dat sadistische verlangen om andere mensen voor je te zien lijden en zwoegen, is misschien wel wat ons onderscheidt van robots.

Ik ging naar een try-out, vanavond gaat de voorstelling officieel in première. Check [deze website](#) voor de overige data.

M

Deel

Tweet

AI

THEATER

ROBOT

TOEKOMST

VOORSTELLING
